

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Če imajo vladini listi prav, potem so naši ministri sklenoli, nikakor ne trpeti, da bi Rumunija in Srbija postali od Turkov neodvisni državi ali da bi si Rusi kos Bolgarije prisvojili. No, to je dovolj jasno pa tudi nevarno. — V državnem zboru so Italijani na južnem Tirolskem hotli dobiti za sebe poseben oddelek cesarske namestnije, toda predlog ni obveljal, čeravno je celó naš Seidl za njega glasoval. Ali bi Seidl takrat tudi tako glasoval, kedar bi mi štajerski ali koroški Slovenci kaj enakega tirjali? — Mesto Waidhofen stavi velika šolska poslopja in ima zavolj tega sedaj 150 % doklade za srenjske stroške. Je tudi nekaj! — Denarni zavod frankobanka na Dunaju je likvidirala tako, da delničarji zgubijo 2,637.509 fl. 4 likvidatorji pa dobijo penzijo, vsak 15.000 fl. Delničarji so res dobre duše! — V Ašjem na Českem je nek fabrikant delavcem dnino znižal za 20 kr. To je delavce razdražilo, da so mu vse po fabriki razdajali; žandarji so morali v delavce streljati, eden je mrtev, 8 pa ranjenih. — Magjarski državni zbor je odložen do 4. junija; v Varaždinu so binokostne dni hrvatski pevci obhajali sijajn shod, katerega se je udeležilo mnogo ljudi. V Slavoniji so polovili najhujše tolovaje, ki so pri Virovitici več časa razsajali po vsej okolici. Kranjski dež. zbor je razpuščen.

Vnanje države. Turkoljubi bi radi napravili zvezo Avstrije in Nemčije z Angleško zoper Ruse, da bi obranili Turka. Prazne želje! Pruska Nemčija trdno drži z Rusi in preži, kako bi zamogla na nas ali pa na Francoze planoti in obedve državi še enkrat pobiti. — Predsednik francoske republike, vrli in hrabri general Mak-Mahon, je zavolj republikanske liberalne večine v zbornici poslancev trpel liberalne ministre, kojim načelnik je bil celó neki brbravi jud Simon; ali gospodje so postali tako drzni, da so hotli prav po pruski šegi katoličane preganjati. To je bilo Mak-Mahonu, ki je veren katoličan, preveč in je frajmavrske ministre napodil in nove izvolil, ki so vrli katoličani in trdni konservativci; ti so sedaj kmalu 43 od prejšnjega ministra nastavljenih okrajnih predsednikov poslovali in 23 prestavili. Ves liberalni in frajmavrski svet se močno jezi. — Sv. oče Pij IX. so 17. maja sprejeli nemške romarje, med katerimi sta bila 2 od Prusov izgnana škofa. Papež so Nemce tolažili zarad preganjanja, katero zavoljo vere trpijo, ter rekli, da nemški Atila, t. j. Bismark, ne bo Cerkvi škodoval, ampak veliko koristil, ker je katoličane iz prejšnje nemarnosti vzdramil k sveti gorečnosti in stanovitnosti. — Angleška vlada je Turkom posodila 30 milijonov. — Rumunija je proglasila svojo neodvisnost od sultana in mu napovedala boj. Prvi nadškof v petem delu sveta, v Avstraliji, Janez Polding je umrl, zapustivši dobro urejeno nadškofijo. Frajmavreri v ekvadorski republiki so tamošnjemu

nadškofu vino z sribninom zastupili tako, da se je pri sv. meši hipoma mrtev na tla zgrudil.

Ruski-rumunski-turški boj.

Turški sultan in carigradski mufti ali glavav mohamedanskih duhovnov sta zoper Ruse oklicala sveto vojsko t. j. vsak mohamedan, kateri je 13 let star, je dolžen za orožje prijeti in iti v boj, če padne v njem, pride gotovo k Mohamedu v paradiz. Ta oklic meri posebno na to, da bi se zoper rusko vlado spuntali njeni mohamedanski podložniki, katerih je največ in najnevarnejših po gori Kavkaz naseljenih. Tje se je po morju na turških oklopnih pripeljalo 3000 Črkesov, ki so pri mestu Suhum-Kale stopili na kopno, mohamedansko prebivalstvo izbunili ter v pomnoženem številu udarili na mesto, v katero so ob enem 4 turške fregate z bombami streljale. Kmalu vderejo Črkesi v mesto in ubijejo vse ruske vojake. Črkesi so potem se spustili dalje v deželo; turške ladije pa hitro dovažajo več ljudi in streljiva. Iz Varne so pripeljali 2500 Črkesov, iz Batuma mnogo kanonov, iz Carigrada 10.000 mož, 5 baterij, 50.000 pušek in izvedenega generala Fazli-pašo, ki se je lani proti Srbom vojskoval. Tej nezgodi za hrbotom vojne, katera stoji v Armeniji, skušajo Rusi z tem v okom priti, da hitro po železnici v Kavkaz pošiljajo 2 oddelka (kora) vojakov; sicer se pa nič ne dajo motiti. V Armeniji Rusi silno napredujejo. General Opolčnij stiska Turke pri Batuma hudo, srednji oddelek pod generalom Develjem pa je pridrl do trdnjave Ardahana 17. maja, razstavil 45 kanonov proti mestu ter v 3 urah obzidje razrušil tako, da so 4 regimenti z bajonetom trdnjavo naskočili, v njo vdrli in 600 Turkov posekali, drugi so jim zbežali. Okoli 9. ure so Ruse bile gospodje mesta in se veseli sprehali po njem. Glasba je svirala rusko himno. V trdnjavi so zaplenili 82 kanonov in neizmerno veliko streljiva in živeža. To je za Turke velik udarec in turkoljubi se močno jezijo. Sedaj bodo Rusi od vseh strani lahko zgrabili Kars in potem Muktar-pašo. Ruski kanoni so iz jekla zlit in so sijajno pokazali svojo silo na Ardahanskih zidinah.

Sedaj je četrti teden, kar se je vojska začela in v tem času je v Evropi ruski veliki knez Nikolaj svoje neizmerne trume srečno spravil do Donave, čeravno mu je povodenj veliko preglavic delala. Zrušila je na 5 mestih železniške mostove in pri Piteštu je vlak z vojniki trčil v stoječ vlak z blagom tako nesrečno, da je mnogo vojakov mrtvih ostalo, med njimi general Globjenski. Nikolajeva vojna stoji od Turn-Severina kraj Donave do Črnega morja. Ruski car pride 2. junija k njej in tedaj se bo začelo prodirati čez Donavo. Veliko reko so Rusi že zaprli, da iz morja Turki ne morejo več v njo prihajati. Rumuni so iz Kalafata tako vrolo v Vidin streljali, da so Turkom 2 cerkvi podrli in mesto 3krat užgali. Bolgarskih prostovoljcev je nabranih že 24.000 in so razde-

ljeni v 3 brigade. Srbi delajo Rusom priprave za most čez Donavo pri Kladovi. Turški general Kerim-paša je največje silo zbral med Ruščukom in Šumlo, kakih 120.000 mož z 280 kanoni. Iz Sofije in Pirota je 20.000 mož rezervistov potisnil proti Sistovu, da zabranijo Rusom prehod. Koliki strah da Turke ima, to se vidi iz tega, da že sedaj delajo šance okoli Carigrada. Angleški in magjarski oficirji jim pomagajo.

Za poduk in kratek čas.

Turške trdnjave.

Divje Turke slobodno prištevamo najsilnišim tolovajskim narodom; naši predstariši so mnogo od njih trpeli. K nam sicer več ne pridejo ropat, toda doma držijo v Evropi blizu 10 milijonov kristijanov v 500letnem sužanstvu. Teh ne sme nobeden orožja nositi, sami pa so oskrbljeni z najnovejšim in najboljšim orožjem, zlasti veliko močno zavarovanih mest ali trdnjav so si postavili ter iz njih strahujejo cele pokrajine in dežele. Največ jih imajo od srbske meje do Črnega morja. Rusi bodo imeli mnogo dela in prelili bodo veliko krvi, preden jih posilijo, čeravno so sedaj do Donave prodrli z 300.000 junaki in 800 kanoni. Že prehod čez široko Donavo bo težaven, potem bo treba naskočiti trdnjave in obkoliti, če jih ne bo mogoče v prvem naskoku zaseči; naposled bodo morali prekoračiti skalno Balkan-gorovje, ki je kraj Donave po dolgem raztegnjeno. Le malo cest pelja čez širno gorovje, kder bodo Turki gotovo vsako stopinjo zemlje srdito branili, če se njim Rusi tukaj opazno ne ognejo, kar sedaj lahko storijo. Turki so namreč mislili, da bodo Rusi čez Donavo šli blizu morja in so tukaj največ vojakov nastavili; ali sedaj se že vidi, da so jih Rusi zmotili, ker se ti močno zbirajo blizu srbske meje, kder veliko lažje prestopijo Donavo ter mimo Vidina nad Piroto proderejo do Sofije za Balkanom glavnej turške sili za hrbet. Ako se Rusom to posreči, potem bodo Turki sami morali zapustiti podonavske in balkanske trdnjave ter hititi, da še o pravem času in pred Rusi zasedejo Drinopolje in druga mesta pred Carigradom.

Turške trdnjave so nastavljene zaporedom v dvema vrstama. Prvej pripadajo podonavske trdnjave: Vidin (25.000 prebivalcev razun vojakov), Nikopolje, Sistov, Ruščuk (50.000 preb.), Turtukan, Silistrija, Rasova, Mačin, Tulča in Sulina pri izlivu Donave v Črno morje. Imenovana mesta so po najnovejšem načinu in po nasvetu angleških in magjarskih oficirjev zavarovana z šancami, nasipi in kanoni. Zadi za to prvo imajo Turki ob Balkan-gori še drugo vrsto trdnjav. Prva je Niš tik srbske meje, potem Sofija sredi bolgarskega naroda. Te dve trdnjavi ste že unkray Balkana. Takraj gore in na njo naslanjajoče se trdnjave pa so Trnova, Šumlava in Varna ob Črnem morju. Mimo

teh pelja najkrajša pot čez Balkan v glavno turško mesto Carigrad. Ali silne trdnjave in v njih in okoli njih zbrana turška vojna njo Rusom močno zapira. Brez neizmerne krvi prelivanja ne more ondi nobena vojska na svetu prodreti. Vendar, če Rusi tamošnjo silo zlomijo, je Turčija tudi zgubljena. Štiri trdnjave Ruščuk, Silistrija, Šumlava in Varna in ondi zbrana vojna Kerim-paševa je poglavitna in najsilniša bramba Turkov.

Ruščuk je veliko mesto ob Donavi, rumunskemu mestu Džurdževu ravno nasproti. Od Ruščuka blizu mimo Šumlave potegnjena je železnica do Varne. Peške ceste so napeljane do Silistrije, Trnove, Sistova in Vidina. Nedavno je bil Ruščuk samo z globokim rovom in zidom zavarovan, sedaj ga obdajajo silni nasipi in grad, čegar kanoni strahujejo mesto, okolico in Donavo do Džurdževa. Kakih 28 ur niže od Ruščuka je veliko in močno mesto Silistrija, tudi ob Donavi. Pozidal je Silistrijo rimski in prvi kristijanski cesar Konstantin. Poznej so se nje polastili Turki in njo tako utrdili, da so l. 1854. Rusi mesto zastoj napadali in celi mesec zahman streljali. Največja in najmočnejša trdnjava pa je Šumlava na strani od Donave v Balkanu. Mesto so postavili Bolgari, da bi jim služilo v zavetje pred sovražniki in kot stražišče prehodov čez Balkan. L. 1387 so mesto pograbili Turki in se 3krat v njem Rusov srečno obranili. Godilo se je to l. 1774, 1810 in 1828. Šumlava je pravo orlovo gnezdo z 62.000 prebivalci. Mesto nima obzidja, ali strmi brežiči okoli njega so pokriti z silnimi šancami ter je tako podobno velikanskemu taboru. Blizu 80.000 vojakov ima sedaj v njem prostora, streljiva in živeža za eno leto dovolj. Varna je ob Črnem morju in se za more od nje z parobrodom prepeljati v Carigrad v 18 urah. Tudi Varna je silno močna trdnjava. Okoli nje potegnjena je širok rov z vodo napolnjen, za rovom so veliki nasipi in šance, iz katerih 300 Krupovih kanonov preži na sovražnika. Kosarne so tako velike, da se v njih lahko nastani 15.000 vojakov. Leta 1444. je blizu tega mesta bil premagan in umorjen hrabri ogersko-poljski kralj Vladislav. Blizu 200 let poznej so prilomastili brzi kozaki iz Rusije, bliskoma naskočili trdnjavo, vdrli čez obzidje, posekali vso turško posadko in oteli 3000 kristijanskih jetnikov. L. 1810 so Rusi zastoj v mesto streljali, toda l. 1828 so ga po kratki praski srečno vzeli. L. 1854. so v njem zbirali Francozi in Angleži svoje brodovje in vojake, z katerimi so potem čez Črno morje udarili pred Sebastopol.

Smešničar 21. Hripava babica prinese neko zimo dete h krstu. Vstopivša v hišo duhovnikovo začne močno kašljati. Župnik njej reče, naj stopi k pluvnjaku! Ali ponižna babica se vsekne in izhraklja na snažno omita tla ter reče: „častiti gospod, ponižno Jih prosim, za me je tukaj tudi dobro!“